

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0959-17>.

3. Платникам про подання звітності в електронному вигляді [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uzhgorod.in/ua/novini/2017/iyul/platnikam_pro_podannya_zvitnosti_v_elektronnomu_viglyadi.

УДК 657.1

Семанюк В.З.,

к.е.н., доцент, докторант кафедри аудиту, ревізії та аналізу,
Тернопільський національний економічний університет

ТЕОРІЯ ОБЛІКУ : MULTA PAUCIS¹

Розвиток обліку в умовах становлення постіндустріального суспільства неможливий без побудови його теорії, адекватної економічним і соціальним аспектам розвитку економічних систем. Традиційні підходи до визначення обліку та можливості розвитку його теорії та методології в нових соціально-економічних умовах вичерпані. Е. Хендріксен і М. Ван Бреда стверджують, що «єдина загальна теорія обліку є тільки бажаною, але бухгалтерський облік як наука ще знаходиться на дуже примітивному рівні розвитку. Найкраще, що може бути досягнуто на цьому етапі, – це набір теорій, підтеорій, моделей, які можуть доповнювати одна одну, поєднуватися і конкурувати між собою» [1, с. 24]. Сучасна економічна система не відповідає традиційним теоретичним моделям, які були зрозумілими в ринковій економіці. Саме тому економіка вимагає дійсно нової теоретичної парадигми в цілому, і облікової парадигми зокрема.

В період формування індустріальної формації облік набуває сучасного образ і розвивається на принципах нормальної науки, зберігає первісну парадигму подвійного запису. Поступово виявляються недоліки і протиріччя нормальної науки до тих пір, поки не настає криза традиційної парадигми обліку, яка може бути подолана тільки революцією в науці і формуванням нової парадигми [2].

В обліковій науці вже простежується оцінка існуючих теоретичних підходів до сутності обліку та формування його концептуальних основ, ведуться дискусії щодо трактування і переосмислення самого змісту облікової науки, необхідності її модернізації і трансформації адекватної новим умовам господарювання. Розвиток інформаційної парадигми призведе до зміни системоутворюючого фактора системи обліку з «подвійності відображення фактів господарського життя» на «інформацію», як результат діяльності такої

---

¹ Лат.(буквально) – багато в небагатьох (словах)

системи, оскільки необхідність створення інформаційних ресурсів виступає фактором формування систем обліку. Розвиток інформаційної парадигми і відповідної їй теорії обліку пов'язаний з розвитком інформаційних методологій і нових підходів до розуміння економічної інформації, спонукає до використання дієвих механізмів формування, обробки і створення інформації.

Основою формування нової парадигми обліку в постіндустріальному суспільстві є теза про те, що інформаційні ресурси стають пріоритетними для ефективної діяльності економічних суб'єктів, облікова система не повинна обмежуватися лише створенням інформації про внутрішнє середовище підприємства, а враховувати фактори зовнішнього середовища, передбачати зміни. При цьому не пропонується повністю відкинути парадигму подвійного запису, а на засадах взаємозбагачення доповнити її інформаційної парадигмою, яка розширить поле досліджень в обліку. Нова парадигма повинна запропонувати рішення тих проблем, які не може вирішити традиційна парадигма.

Опір змінам в теорії обліку ґрунтується на фундаментальному нерозумінні природи і функцій наукової теорії. Основна функція облікової науки – розробка і систематизація об'єктивних знань про діяльність економічних суб'єктів і економічних процесів. Наука про облік несе в собі дві місії: перша – отримання нових знань (теорія), другий – сума знань і їх використання з метою пояснення і прогнозування економічних процесів і явищ. Відмова вітчизняних вчених від перегляду принципів і методів бухгалтерського обліку означає безперспективність його розвитку і неможливість створення нової теорії облікової науки. Внаслідок відсталості від сучасних умов розвитку суспільства і економіки, і від потреб користувачів, облік перестає бути основним інструментом в управлінні підприємством. У процесі прийняття рішень бухгалтери вже не грають провідних ролей, оскільки створювана ними інформація не відображає суті бізнесу і не дозволяє вирішувати актуальні питання. Традиційний облік не є ефективним інструментом оцінки, планування та прийняття рішень, а лише засобом обробки і узагальнення економічної інформації, що міститься в первинних документах, а також інститутом, який співпрацює з фіскальними органами держави задовольняючи їх інформаційні потреби [3, с. 46].

Протиріччя між теоретичними дослідженнями і їх невідповідністю розвитку економічної науки і науки в цілому, призводить до того, що практика сама по собі (підприємства впроваджують новітні інформаційні системи), а облікова наука залишається самодостатньою у своїй непорушності. Назріла необхідність визначення нового змісту облікової теорії, розвитку методології і інструментарію, виділення нових об'єктів обліку та подання інформації про них в системі звітності. Разом з тим запити користувачів і їх потреба в якісній, своєчасній, надійній та достовірній інформації призводять до неминучості

зростання ролі облікової системи в управлінні, що може статися лише за умови кардинальних перетворень і перегляд існуючих теоретичних постулатів, більш того – зміні парадигми. Насправді ця зміна вже відбувається, тільки наукове товариство не наважується його визнати.

Метою розвитку теорії обліку є обґрунтування основних положень змісту і структури облікової системи, приведення до відповідності теоретичної бази і завдань трансформації економіки, визначення інформаційних потреб користувачів інформації. Існує необхідність в теоретичній концептуалізації суті і структури облікової системи, визначення її форм і зв'язків з іншими економічними та соціальними інститутами, які впливають як на формування системи обліку, так і на економічний розвиток в цілому.

Література

1. Хендриксен Э.С. Теория бухгалтерского учета / Э.С. Хендриксен, М.Ф. Ван Бреда : пер с англ. – М. : Финансы и статистика, 1997, С. 24.
2. Пушкар М.С. Актуальність розробки сучасної парадигми обліку / М.С.Пушкар, В.З.Семанюк // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. Міжнародний науковий журнал. Випуск 1-2. – 2017. – С. 7-20.
3. Семанюк В. Особенности и противоречия развития теории учета / В.Семанюк // Бухгалтерский учет и анализ, № 4. – 2018. – С. 44-48

УДК 65.011.1: 65.012.7

Сисюк С.В.,

к.е.н., доцент кафедри обліку
в державному секторі економіки та сфері послуг,
Тернопільський національний економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІСНЕННЯ ТА ОБЛІКУ ОРЕНДНИХ ОПЕРАЦІЙ СУБ'ЄКТІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ

Орендна плата в державному секторі є важливим і перспективним джерелом власних надходжень. Зростання його популярності слід пов'язати, перш за все, з потребою раціоналізації використання наявних матеріально-технічних ресурсів. В багатьох суб'єктів, що функціонують за рахунок бюджетних коштів, в останні роки значно зменшилися обсяги діяльності з надання послуг. Натомість майно, що використовується ними й передане їм в оперативне управління, зазвичай продовжує бути в первісному складі. Таким чином, існують площі приміщень чи об'єкти, що належать до необоротних